

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		NIS/91/095/3371	10 juli 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

| Kolonel der Cavalerie

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	070 - 318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/3371 , d.d. 10 juli 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
11/91

(Afgesloten per 101200A JULI 1991)

In Slovenië zal vandaag het parlement een oordeel uitspreken over het zondag onder EG-supervisie gesloten akkoord van Brioni. Zoals bekend bestaat in Slovenië veel weerstand tegen dit akkoord, omdat het een aantasting van de Sloveense soevereiniteit zou inhouden. Bovendien beschuldigt Slovenië het federale leger (JNA) in de republiek van schendingen van het in het kader van "Brioni" overeengekomen bestand. Volgens Sloveense functionarissen zou de JNA de afgelopen dagen tienduizenden reservisten hebben opgeroepen, met name uit Servië, Montenegro en Bosnië. Dit lijkt te worden bevestigd door waarnemingen ter plaatse.

Met name de JNA blijft Slovenië beschuldigen van bestandsschendingen. Hierdoor komt de verdere uitvoering van de betreffende akkoorden, met name de voor 1 augustus voorziene onderhandelingen omtrent (ingrijpende) hervormingen van de politieke en economische structuur van Joegoslavië, in groot gevaar. Zeker indien het Sloveense parlement het akkoord van Brioni zou verwerpen, is een verscherping van de tegenstellingen tussen Slovenië en de federatie vrijwel zeker. Een hervatting van de militaire acties tegen Slovenië, al dan niet op bevel van de civiele overheden, is in dat geval niet uitgesloten.

Door de Sloveense (para-)militaire organisaties worden voorbereidingen getroffen voor een hernieuwd treffen met de JNA. Hierbij dient te worden aangetekend dat deze organisaties, die zoals reeds eerder gesteld de beschikking hebben gekregen over op de JNA buitgemaakte uitrusting, zich de afgelopen dagen nog lijken te hebben versterkt. Persberichten dat Slovenië en Kroatië wapens hebben aangeschaft die afkomstig zijn van milities in Libanon kunnen echter nog niet worden bevestigd.

In Kroatië is het de afgelopen nacht gekomen tot een rechtstreeks treffen tussen JNA-eenheden en onderdelen van de Kroatische Nationale Garde (NG), de (para-)militaire organisatie van deze republiek. Volgens verklaringen van JNA-zijde was het treffen een gevolg van een gewapende Kroatische actie tegen de Servische minderheid in Kroatië.

Zoals bekend is in Kroatië reeds geruime tijd sprake van etnisch geweld tussen Kroaten en Servische nationalistten. De JNA is massaal in Kroatië aanwezig, volgens officiële verklaringen om een escalatie van dit geweld te voorkomen. De Kroatische autoriteiten hebben recent aangegeven dat zij hun gezag willen herstellen over de gebieden waarin de Serviërs de meerderheid vormen. Deze hebben zich eenzijdig onafhankelijk verklaard en zoeken aansluiting bij Servië. Kroatië stelt dat de JNA in feite de Serviërs actief en passief steunt. De recente gevechten tussen de NG en de JNA tonen eens te meer aan dat een escalatie van de tegenstellingen in Kroatië zelfs op korte termijn alleszins denkbaar is.

De Kroatische regering heeft gisteren verklaard over aanwijzingen te beschikken dat de top van de JNA gezuiverd wordt van politiek en/of militair onbetrouwbare bevelhebbers. Hiertoe zou besloten zijn naar aanleiding van het door de defensieleiding als beschamend ervaren optreden van de JNA in Slovenië de afgelopen

week. De afgelopen tijd waren er reeds meldingen dat Kroatische en Sloveense officieren uit de JNA waren ontslagen. Ook was sprake van desertie. Het is bijvoorbeeld waarschijnlijk dat de (Sloveense) bevelhebber van de JNA in Slovenië en Kroatië, Kolšek, wiens pensionering de afgelopen week plotseling bekend werd gemaakt, in feite is "overgelopen" naar een van de noordelijke republieken.

Dit alles impliceert, mede gezien in het licht van de gemelde oproep van vooral Servische reservisten, dat met name de pro-Servische en communistische component van de JNA versterkt wordt. In dit verband moet nogmaals gewezen worden op een Sloveense melding dat de Chef van de Generale Staf Adžić, de exponent van de Servisch/orthodox-communistische stroming in het Joegoslavische officierskorps, afgelopen vrijdag een rede zou hebben gehouden voor met name Servische officieren die op korte termijn naar Slovenië zouden worden gezonden ter vervanging van "onbetrouwbare" collega's. In deze rede zou Adžić hebben bevolen Slovenië desnoods met geweld voor Joegoslavië te behouden en het socialisme gewapenderhand te beschermen. Dit alles zou verdere geloofwaardigheid verlenen aan de door Kroatië gemelde pro-Servische oriëntatie van de JNA.

Overigens is opmerkelijk dat volgens de Kroatische regering de order tot deze zuivering afkomstig is van federaal minister van Defensie Kadijević. Tot dusverre stond deze een meer gematigde koers voor dan Adžić en heeft hij zich ook sterk gekeerd heeft tegen een door Adžić voorgestelde interventie -desnoods op eigen gezag- van de JNA in de binnenlandse aangelegenheden. Indien de Kroatische informatie op waarheid berust, zou dit een indicatie vormen van een koerswijziging van Kadijević, danwel voor een groeiende invloed van de door Adžić aangevoerde vleugel in de defensietop. Derhalve kan ook een militaire coup in Joegoslavië, zeker indien het politieke overleg vruchteloos blijkt en de crisis zich opnieuw zou toespitsen, niet worden uitgesloten.

Volgens de jongste meldingen is ook in de deelrepubliek Bosnië-Herzegovina sprake van oplopende etnische spanningen tussen in deze republiek wonende etnische moslims (ruim 40% van de bevolking) en Servische (±30%) en Kroatische (bijna 20%) minderheden. De Serviërs hebben de omstreken van de stad Banja Luka tot autonoom Servisch gebied verklaard en aansluiting gezocht bij de Servische nationalistten in Kroatië.

Conclusie/voorzicht

De situatie in Joegoslavië blijft onverminderd gespannen. De verdere invulling van de akkoorden van Brioni loopt groot gevaar. Een militaire actie tegen Slovenië blijft tot de mogelijkheden behoren. Onder invloed van een verscherping in de etnische tegenstellingen in Kroatië groeien ook de conflicten tussen de Kroatische regering en de JNA. Er zijn aanwijzingen dat in de defensieleiding nog steeds belangrijke meningsverschillen bestaan over de opstelling van het leger. Daarbij lijkt de JNA een steeds meer pro-Servische koers te gaan volgen.